

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Kortrapport - Sørhjort

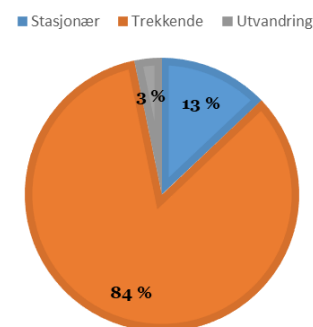
Sørhjort prosjektet (2015-2019) har hatt som mål å utvikle kunnskap om hjortens arealbruk på Sørlandet (Aust- og Vest-Agder) og i Telemark som grunnlag for forvaltningen i regionen. Målet har vært å lære mer om hjortens arealbruk og sesongtrekk, om hjortens leveområder og om hvordan man kan forvalte hjorten på bakgrunn av denne kunnskapen. I prosjektet har det blitt analysert data fra 31 GPS merka dyr.

Arealbruk

84 % av dyra ble klassifisert som trekkende individer, 13 % som stasjonære individer og 3 % som utvandrende.

Andelen trekkhjort er høyere enn de fleste andre deler av Norge.

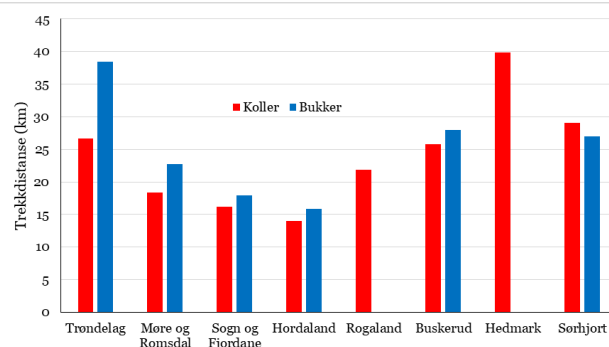
En hjort blir betrakta som trekkende når den ikke har overlappende arealbruk mellom vinter og sommerområde, mens stasjonære dyr har tilhold i samme området hele året. Utvandrende dyr er hjort som ikke kommer tilbake til samme vinterområdet året etter.

Sesongtrekk

Kollene i Sørhjort trakk i gjennomsnitt 29 km og bukkene i snitt 27 km. Variasjonen var fra 6,6 til 75,5 km. 75 % av dyrene trakk mellom 20 og 40 km. Trekkdistansen er lengre enn det man finner hos hjorten på Vestlandet.

Trekkdistansen gikk ned med økende avstand til kysten og med økende andel høyereliggende arealer omkring vinterområdet. Den økte med økende forskjeller i høyde over havet mellom vinter- og sommerleveområdet.

Tidspunkt for sesongtrekk

Vårtrekket:

- Starta den 3. mai i snitt, variasjon fra 5. april til 4. juni.
- Dyra brukte i snitt 8 dager på vårtrekket, variasjon fra 6 timer til 39 dager.
- I gjennomsnitt tilbrakte hjorten 138 dager i sommerområdet.

Høsttrekket:

- Start den 27. september i snitt, variasjon fra 2. juli til 24. januar.
- 69 % av dyra hadde starta trekket før 1. oktober.
- Dyra brukte i snitt 4,4 dager på høsttrekket, variasjon fra 8 timer til 24 dager.
- 61 % av dyra brukte inntil to dager på trekket, mens kun 10 % brukte mer enn 10 dager.

Leveområder i løpet av året

I gjennomsnitt hadde de trekkende kollene et årsleveområde på 314 km², mens for trekkende bukker ble det beregnet til 462 km². De stasjonære dyra hadde årsleveområder på henholdsvis 4 og 9 km² for koller og bukker.

Om lag 81 % av dyra hadde årsleveområder på over 100 km², som er en betydelig større andel enn i andre områder i Norge.

NIBIO

Månedlige leveområder og i jakttida

De største månedlige leveområdene finner man på høsten for de trekkende dyra, mens de stasjonære dyra hadde størst leveområde om våren og høsten. Bukkene hadde i snitt et jaktleveområde på 483 km² (median 359 km²), mens kollenes område var i snitt på 190,4 km².

De store leveområdene i denne tidsperioden er knyttet til sesongtrekk og brunstaktivitet. En god del av trekkdyra forflyttet seg mellom flere områder både om sommeren og høsten. Halvparten av trekkdyra forflyttet seg mellom flere områder på høsten. Til sammenligning har hjorten i Sørhjort omlag dobbelt så store leveområder i oktober som i Møre og Romsdal for begge kjønn.

De minste månedlige leveområdene finner man om vinteren og da var det ikke forskjell mellom stasjonær og trekkende hjort.

Habitatbruk

Hjorten i gjennomsnitt innmark 5,4 % av tida, i skog 67,4 % av tida, i åpen fastmark 24,9 % av tida, myr 1,9 % av tida og andre arealer (som vann, bebodde områder, industri, etc.) ble brukt i snitt kun 0,4 % av tida.

Hvis man sammenligner habitatbruken i Sørhjort med for eksempel Møre og Romsdal, så brukte hjorten i Sørhjort mindre tid på innmark og klart mer tid i åpen fastmark.

Utover våren så brukte trekkdyra stadig mer høyereliggende arealer og sommerområdene lå i snitt høyere over havet enn vinterområdene. I motsetning av hjorten på Vestlandet, så ventet mange av dyra i Sørhjort helt til november og desember før de trakk ned til lavereliggende arealer.

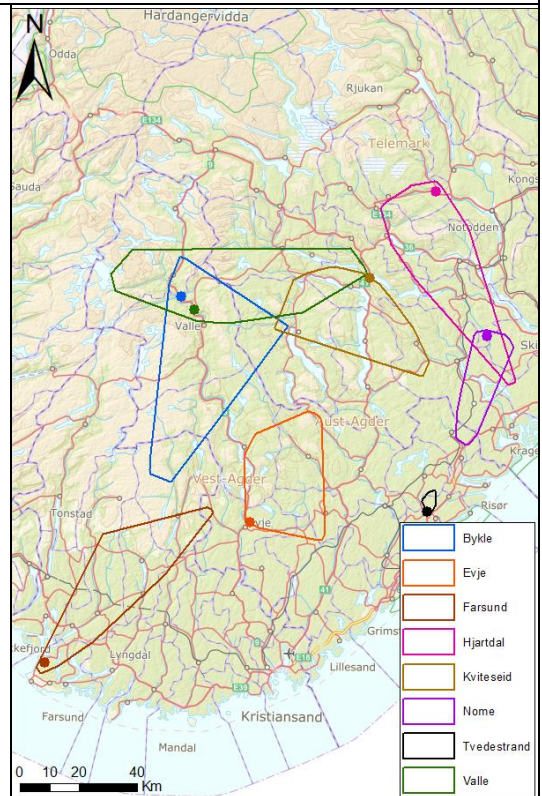
Arealbruk og forvaltning

Antallet kommuner hjorten oppholdt seg innen i løpet av året varierte fra 2 til 9 og snittet var 5.

Av de trekkende dyra så hadde 89 % sommerområde i en annen kommune enn den de ble merka i, mens 100 % av de stasjonære dyra hadde sommerområde i merkekommunen.

En snittkommune i Sørhjort området vil ha mulighet til å fange opp 20-30 % av bestanden, mens ett typisk vald i (84 km²) har potensiale til å fange opp om lag 20% av dyra gjennom året. Skal en forvalte «hele» bestander med tilhold i et vinterområde i Sørhjort, så bør man forvalte områder som er mellom 700-1200 km² store.

I ei tid hvor hjortebestanden øker vil ei samkjørt forvaltning over større areal være svært fordelaktig. Dette gjelder både på rettighetshaver-, kommune- og fylkesnivå. På rettighetshavernivå vil en samkjøring av bestandsplaner eller større bestandsplanområder på tvers av vald være en god mulighet. På kommune- og fylkesnivå vil et nært samarbeid om forvaltninga være fordelaktig, som f.eks. felles mål og retningslinjer gjennom felles forvaltningsplaner uavhengig av dagens grenser.

Kilde: Meisingset, E.L. et al. 2019. Sørhjort – merke- og utviklingsprosjekt for hjort i Agder og Telemark. Sluttrapport. NIBIO rapport nr 66/2019. 113 sider. ISBN 978-82-17-02341-8